

& pia loca, quomodocunque nuncupatur, potest, etiam si sit privata laicorum, atque etiam corrigeret, & reformaret in casibus iure expressis, nempe ob negligientiam, vel dilapidationem bonorum.
ibid. ¶
Visitare omnia pia loca Episcopis committitur. *ibid.* & quas Ecclesiæ & quæ monasteria possit, 69. nequeunt Parochialibus unitis Canonorum Regularium monasteriorum.
ibid. & 193
Visitari a quo possint Ecclesiæ & quæ monasteria possit, 69. nequeunt Parochialibus unitis Canonorum Regularium monasteriorum.
ibid. & 193
Visitari a quo possint Ecclesiæ & quæ monasteria possit, 24. de Ref. c. 9. 310. nequeunt Capita ordinum, *Sess. 25.* de Reg. c. 11. 394. possunt omnia Hospitalia, uti loca pia, §. In una, 193
Visitatio non debet discontinuari, §. *Dona ipso.*
Visitationes ab solvendo non præfigunt tempus, §. *Quam celerime.* *ibid.*
in Visitatione Ecclesia Cathedralis, submittitario virtualium cessat, §. *Hic.* *ibid.* generaliter munera nulla accipienda, sed tantum virtualia, *ibid.* an ad eam Episcopos constitutæ possit Archidiaconum, §. *An Episcopos.*
ibid.
Visitationes habent hodie locum contra quocumque. 51
Visitare quis possit. 53
Visitator, id quod per victimam sibi necessarium contingere poterat, non potest in pecunia taxare, 296. non potest accipere procurationem ab hospitalibus, & aliis pīs locis leprosorum, pauperum, & infirmorum, nec ab Ecclesia pauperum. It si omnia beneficia eximantur ab one- re procurationis, etiam tenuia pro rata ad procurationem tenentur. *ibid.*
Visitatori non tenetur administrare visitati æquitatas. *ibid.*
Visitatores sunt approbandi ab Ordinario, §. *Visitatores.* 294
Ultimarum voluntatum, que communica- tiones ab Episcopis sint facienda, 191. Unico dumtaxat concurrenti, sed idoneo reperto, conferenda est Ecclesia ad quam concurrexit, §. *Ex hisque.* 356

F I N I S.

APPENDIX SIVE ANNOTATIONES PRACTICÆ AC SACRUM CONCILII TRIDENTINUM Eminentissimi & Reverendissimi D. D. JOANNIS BAPTISTÆ CARDINALIS DE LUCA, IN REBUS CONCERNENTIBUS REFORMATIONEM, ET FORENSIA.

INDEX ARGUMENTORUM,

Quæ continentur in hac appendice five annotationibus ad Sacrum Concilium Tridentinum.

DISCURSUS GENERALES INSTRUCTIVI,

Super iis, quæ in foro magis practicabilia, concernunt proximam, vel observantiam aliquorum Sac. Conc. Trid. decretorum super reformatio[n]e, ac materiis forensibus.

- DISCURSUS I. Circa Proemialis. pag. 599
 II. Super lectione sacra Scriptura, & Theologie in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis; ac etiam super præbenda Theologiæ, & altera præbenda Canonici Penitentiarii, ac erectione scholæ grammaticæ, ad Sess. 5, cap. 1. & Sess. 24, cap. 8, de Reformat. 602
 III. Super predicationem Verbi Dei, & facultate predicandi, ad Sess. 5, cap. 2, de Reformat. 607
 IV. Super residencia Episcoporum, & Prelatorum, ac etiam Parochorum, & Canonorum, aliorumque beneficiorum, ad Sess. 6, cap. 1. & 2. Sess. 23, cap. 1. & Sess. 24, cap. 12, de Reformat. 609
 V. Super visitatione Ecclesiæ, & parochiarum ecclesiasticarum, ac etiam Ecclesiasticorum, vel pictiorum locorum, vel operum, ad Sess. 6, cap. 4. Sess. 7, cap. 8. Sess. 13, cap. 1. Sess. 21, cap. 8. Sess. 22, cap. 8. & 9. Sess. 24, cap. 3. & 9, de Reformat. 613
 VI. Inhibitor Episcopis, ne in aliena diœcesi aliquipue. Diocesani licentia, pontificali exercentes, ideoque agitur, an, & quos actus jurisdictionis, vel pontificales Episcopus in aliena diœcesi facere possit, ad Sess. 6, de Reformat, cap. 5. & 8. 617
 VII. De prohibiti pluralitate beneficiorum, ad Sess. 7, de Reformat, cap. 2. 621
 VIII. De Unione beneficiorum, & Ecclesiæ, ad Sess. 7, cap. 6. Sess. 21, cap. 5. Sess. 23, cap. 18. Sess. 24, cap. 13. & Sess. 25, cap. 9, de Reformat. 622
 IX. De Vicariis Ecclesiæ Parochialium, Conc. Trid, cum Gall. 622
- et omnique congrua, ad Sess. 7, cap. 7. Sess. 21, cap. 6. & Sess. 25, cap. 16. 623
 X. De Visitacione Hospitalium, & piorum locorum, que a laicis administrantur, & de revisione rationum, ad Sess. 7, cap. 15. Sess. 22, cap. 8. & 9. & Sess. 25, cap. 8, de Reformat. 623
 XI. De nova forma inducta in probatione juripatronatus potentium, & de prohibitiōne patronorum, ne se ingenerant in administratione bonorum, & perceptione fructuum, ad Sess. 7, cap. 13. Sess. 14, cap. 1. & 2. & Sess. 25, de Reformat, cap. 9. 632
 XII. De clericis hominibus ad effectum dispensationis pro capacitate ordinum, & beneficiorum, ad Sess. 14, cap. 7. 640
 XIII. De incapacitate Regularium obtinendi beneficia secularia; & de capacitate necessaria pro obtinendis beneficiis regularibus, ad Sess. 14, c. 10. & 11. 642
 XIV. De facultate conferendi ordines, & quando Episcopus propriis subditis in aliena diœcesi, vel in propria subditis alienis conferte possit, Sess. 14, cap. 1. 2. & 3. ad Sess. 21, cap. 1. & 2. Sess. 23, cap. 8. 644
 XV. De distributionibus quotidianis, & carum lucro, ac privilegiis, ac aliis earum materiali concernientibus, ad Sess. 21, cap. 3. Sess. 22, c. 3. Sess. 24, c. 12. 652
 XVI. De novis creationibus Parochiarum, vel alii provisoriis ob excentravit populi, ad Sess. 21, cap. 4. 655
 XVII. De Ecclesiæ paro[n]arie, & destructione, quando paupertas, vel indecencia ita exigat, ad Sess. 21, c. 7. 657
 Pp. 3 XVIII.

- XVIII. De prohibitione Quæstuariorum ; & de jure quæstudiandi , ad siss. 22. cap. 2. 659
 XIX. De prohibitione Iudendi , ac de illius negotiacione , aliquip indecentibus in clericis , ad siss. 22. cap. 1. 660
 XX. De exclusione Canonicorum non existentium in facies a iure vorandi , seu habendi votem in Capitulo , ad siss. 22. cap. 4. 661
 XXI. De conmutacionibus ultimorum voluntatum , ad siss. 22. cap. 6. & siss. 23. cap. 4. 664
 XXII. De Examine Notariorum ; & an istud manus sit licet clericis , ad siss. 22. cap. 10. 665
 XXIII. De usurpatioribus , & occupatoribus honorum Ecclesiæ ; & ne patrionii se ingranerent in beneficiis de cōrum patronatū , ad siss. 22. cap. 11. 667
 XXIV. De arte necessaria in beneficis ecclesiasticis ; & de requisitis in clericis minoribus pro exemptione a foro laicali , ad siss. 23. cap. 6. 667
 XXV. De creatione Seminarii , ad siss. 23. cap. 18. 676
 XXVI. De nova forma matrimonii coram Parrocho , &c. ad siss. 24. c. 1. & 9. 679
 XXVII. De impedimentis matrimonii , & de dispensationibus , ad siss. 24. cap. 2. 4. & 5. 686
 XXVIII. De matrimonio inter raporem , & rapiam , ad siss. 24. cap. 6. 688
 XXIX. De vagabundis , & concubinariis , ad siss. 24. cap. 7. & 8. 690
 XXX. De Synodo , ad siss. 24. c. 2. 691
 XXXI. De jurisdictione Capituli sedevante ; & de deputatione Vicarii , ad siss. 24. cap. 16. 693
 XXXII. De provisiorum Ecclesiarum parochialium , cum forma concursus , ad siss. 24. cap. 18. 701
 XXXIII. De cognitione cauṣarum , prime instantie coram locorum Ordinariis ; & de delegatione cauṣarum criminalium , & matrimonialium eidem Ordinariis privative ad Praelatos inferiores , ad siss. 24. cap. 20. 707
 XXXIV. De proprietate honorum Regularibus prohibita in particulari ; & de usu annuum praeficationis , ad siss. 25. de Regal. cap. 1. cum seq. 713
- XXXV. De novis fundationibus Monasteriorum ; vel Conventuum Regularium ; & de Religionibus capacibus , vel incapacibus , ad siss. 25. de Regal. c. 3. 718
 XXXVI. De clauſula Regularium utriusque sexus , ad siss. 25. de Regal. c. 4. & 5. 725
 XXXVII. De forma eligendi superioris Regularis , & Abbatis , ad siss. 25. de Regal. cap. 6. & 7. 728
 XXXVIII. De questionibus precedentibus inter Regulares , ad siss. 25. de Regal. cap. 1. 732
 XXXIX. De professione per Regulares non exiuitenda ante annum 16. & de novitatu , ad siss. 25. de Regal. cap. 13. & 17. 733
 XL. De forma renuntiationis faciendarum per ingressos Religionem , ad siss. 25. de Regal. cap. 16. 734
 XLI. De forma provocandi adversus professionem , & decidi de ejus nullitate , ad siss. 25. de Regal. cap. 19. 737
 XLI. De spoliis clericorum , & de facultatibus discernendi , ad siss. 25. de Reform. cap. 1. 738
 XLII. De censuris , & praefixationibz ex communicatione non interfenda , nisi in subfidiis , ad siss. 25. de Ref. c. 2. 740
 XLIV. De modo procedendi cum adjunctione causa capitularium , ad siss. 25. de Reform. cap. 1. 744
 XLV. De expectativis , ac de regrefactis , & coadjutoriis , ad siss. 25. de Reform. cap. 7. 745
 XLVI. De iudicibus synodalibus , ad siss. 25. de Reform. cap. 10. 746
 XLVII. De prohibiti anticipa exactione fructuum beneficii , ad siss. 25. de Reform. cap. 11. 747
 XLVIII. De decimis , & de quarta Canonica , ac etiam de clericis concubinariis , ad siss. 25. de Reform. cap. 12. 13. & 14. 748
 XLIX. De filiis clericorum non obtinentibus beneficia patris , vel in Ecclesia , in qua pater habeat , ad siss. 25. de Reform. cap. 15. 748
 L. Ut Episcopi dignitatem conservent , & ecclesiasticam immunitatem tuerantur ; ac etiam de prohibito duellorum uero , ad siss. 25. de Reform. cap. 17. 19. & 20. 749

DISCURSUS GENERALES

INSTRUCTIVI,

SUPER HIS, QUÆ IN FORO MAGIS PRACTICABILIA,
 concernunt primum vel observantiam aliquorum SS.
 Concilii Tridentini Decretorum , super Reformatione ,
 ac materiis forensibus.

DISCURSUS PRIMUS.

CIRCA PROOEMIALIA.

S U M M A R I U M.

- 1** Sub quibus Pontificibus capti⁹ , prosequuntur , & completum fuit Concilium Tridentinum .
2 Eius gloria , & interpretationes sunt prohibite , & que .
3 De prima creatione Sacre Congregationis Concilii .
4 Antiquis declarationibus quare nimis deferrī debet .
5 Observantia proxima , est melior interpretatio .
6 De alia creatione Congregationis Sixti V. super interpretationem .
7 De ratione ab quam hec Sac. Congregationis interpres creta sunt .
8 De grammatica ad quid servat , & quomodo adhuc debet .
9 De observantia proxima , & de infinito Autoris .
10 Quare non colligantur , nec referantur declarationes Sacre Congregationis .
11 Declarationes particulares non omni causa sunt applicabiles .
12 Concilia generalia non veniunt sub generali derogatione , sed indigne nota speciali . & quomodo .
13 Papa potest ei derogare , vel dispensare .
14 Concilium Tridentinum est generale , & Oecumenicum .
15 Sed venit sub generalibus derogationibus .
16 Coninet decretum irritans , ideoque infra contrarium observantiam .
17 Non deferrunt declarationibus , que non sunt authenticæ .
- 18** Quid agendum , quando allegantur declaraciones Sacra Congregationis .
19 Qualis ordo tenetur .
- C**OMPLETO sub Pio IV. (nimirum cooperante magna pietate , ac sollicitudine Sancti Caroli Borromei ejusdem Pontificis nepotis , ac p̄imi ministri) Sacro Concilio Tridentino , convocato sub Paulino tertio , atque continuato , sub intermedio Pontificis Julius III. Marcelllo II. & Paulo IV. Per constitutionem ab eodem Pio editam , super ejus confirmatione , publicatione , & observantia , prudenter quidem , ac laudabiliter ; omnes glossæ , interpretationes , & commentaria prohibita fuerunt . In Bulla nov. Conf. Pii II. 73. Ideoque Juris , ac Theologis prohibitum est , cum conflictus subtilizaretur , opinionumque varietatibus , hanc modernam involvere legem , ut alias antiquiores leges adeo involverentur ; Et licet hac prohibitione non obstante , adhuc non defint (quanvis potius insipidi) Collectores etiam quam Doctores , qui desuper le ieroyant ; Idque in aliquibus casibus fieri posse moderni Canonizæ in ista Sacra congregatione pertinuisse probet : *Quid , & quando licet , aliqua bisbenus epist. Fagnani in cap. v. venient ad iudic. ex num. 9. Attamen mentio omnino negligenda sunt folia huiusmodi Interpretum affectiones , quoties munire non sunt cum authenticis declarationibus , seu interpretationibus hujus Sacra Congregationis , quæ attendi debent eo modo quo infra .*
- Ad aliquos vero menes post confirmationem , & publicationem , ab eodem Pio IV. erecta fuit aliquorum Cardinalium Congregatio , non quidem super glossa , vel interpretatione , sed pro exceguitione , ac observantia ejusdem Concilii , Conf. 3. ejusdem Pii IV.
- Aduic tamen , eo primo quoque tempore ,

pote, occasione demandandi, seu practicandi causam observantiam, in aliquibus partibus ambiguis, aliquę prodierunt declarations, quibus multum deferendum esse, frequenter in casus contingentes dicere consuivi. *Præferim sub ist. de juri dicit. 3. & 9. & sub ist. de matriu. dicit. 3. Non quod antiquae majorum, quam modernarum Congregations autoritatem esse putem, sed ex eo quod plures tunc in ea fedebant Cardinales, qui vel tamquam Præsidentes, & Legati, vel tamquam Prelati postmodum ad purpuram asumpti, in ipso Concilio intervenierunt, ideoque tamquam sessionum, ac disputationum concilii, sub aliqua forsan significare.*

Ea quoque in idem, argue exdem ratione accedente propositione, quam in foro habemus receptionam, & quotidianam, ut observantia, qua in omnibus ambiguis optima interpres est, argue interpretationum Regna reputatur, verborum sensui, vel naturali significacioni quandoque apta prevalere, proxima esse debet, illaque magis attendi, quam remota. Rot. decr. 50. num. 12. & 1. parr. 10. recentior. Ottobon. decr. 26. num. 14. & 1. decr. 161. num. 11. & seqq. & est conclusio vulgaris, que frequenter, & ubique habetur.

Clariss. autem, hanc interpretari faculatorem, occasione cœdientis quinquaginta Congregat. quæ in rotar. Rot. Cœv. recentiori agendo de ipsa, & de aliis Sacris Congregationibus, ei concessit. Sixtus V. Ea tamen restrictione prudenter adjecta, ut non nisi in iis, que ad Ecclesiasticis, & ecclesiasticalibus reformationibus, ac morum correctionem pertinent, Sacra Congregatio hanc facultatem exercere debet, Summo Pontifici, privative ad quocunque, televara facultate interpretandi illa decreti, que Catholicos Fidei dogmata, vel questiones concernent, Confessio. 74. Sixti V. Et late agit Faganus, in dicto cap. cum venientes de iudicio. & alibi.

Pudentius autem, ac forte necessarium confitimus fuit, hanc Sacram Congregationem, pro dicta interpretatione deputare, quoniam, licet conciliaria decretorum, ad eam eleganter formam, per quendam insignum, que ex illius facili primarius humananum literatum professoribus, sedat. & dicit. Attamen in iis præferim, que a sacrorum Canonum dispositionis, vel intentione derivantur, forumque extimum,

*seu morum correctionem, ac reformatiōnem concernant, melius forsan suffit, si aliqui Rotar. Auditori, vel alteri perito Canonistæ, qui in forensibus bene versari possint, quibus multum deferendum esse, frequenter in casus contingentes dicere consuivi. *Præferim sub ist. de juri dicit. 3. & 9. & sub ist. de matriu. dicit. 3. Non quod antiquae majorum, quam modernarum Congregations autoritatem esse putem, sed ex eo quod plures tunc in ea fedebant Cardinales, qui vel tamquam Præsidentes, & Legati, vel tamquam Prelati postmodum ad purpuram asumpti, in ipso Concilio intervenierunt, ideoque tamquam sessionum, ac disputationum concilii, sub aliqua forsan significare.**

Legalia enim, ac forensia, per legales, ac forenses melius cum propria, primorum magistrorum plana explicantur elocutione quamvis ea per Grammaticos, barbara repertur, quoniam fabri fabilia tractare debent; Grammatica enim aliarum scientiarum famula est ad eas explicandas opportuna, ideoque pro dominarum reflexive diversa qualitate, variis, atque cuiuslibet magis adaptatioris levitatem, seu fulmatum praestare debet. Non autem, ut (justa simplicium grammaticorum præfensionem), domine rigorose inservire debent famule, ejusque dominationem, ac rigores parti, finis etenim elegans sermonis est, lectores allicer, atque scientiarum capacitationem, ac proximam melius imprimere, ideoque ea tenenda est vis, per quam juvare locutum loquendi usum iste impetratur finis, non autem, ut grammaticum regularem exactus rigor, contrarium operetur effectum.

His itaque iis prænotatis Quatenus ad reno nostris pertinet: Super iis tantum, que ad ejusdem Concilii Sacram Congregationem spectant, atque conciliarium decretorum observantiam, vel interpretationem concernent, meum est influent, pro eodem fini, qui alibi enunciatus est, tis. de Regular. difens. 1. in principio, piano et compendio styllo forensi (sub silento omnino involutus iis decreuis, que Fidei questiones, vel dogmata continent,) ea tantum admirare, que forensis, magisque practicabilis sunt, ut virum forensem decet, atque me tractasse memoria suscipiat; in hoc Sacro Concilio adeo præfester, pieque statua, a glossis tam in interpretationibus, & commentariis me omnino alienum profundo.

Potaveram, aliquant in ejusdem Sacra Congregationis registris adhibere diligenter,

item, ut ita certificatus, quemam verē, ita, vel præter eius decessu, aliquid determinatur, vel concedatur, ut implicita epus derogatio adesse dicatur, Gonzal. ad reg. 4. glori. 6. n. 120. Cavaler. decr. 601. n. 3. Add. ad Buratt. decr. 46.

Secundo quod ab claustralib. sublata, & decretum irratis, que continentur in dicta Plana Constitutione, editi super ejusdem Concilii confirmationem, ac publicationem, & observanria, flante dictarum claustralium recepta virtute, ac operatione admitti jurisdictionem, ac potestem alteri judicandi in contrarium, arque inficiendi quamcumque contrariantem posse, vel confundendem, cuius initium, sive ingressus, ac etiam progressus ita impeditur, exinde resoluta, ut in iis, que ejusdem Concilii decessus adversantur, quacumque possello, vel præsumpto non suffragetur, neque allegari valent, omnesque actus contrarii, profectis habentur, in specie Rota apud Bich. decr. 620. num. 3. & 4. & sepius, & generaliter decr. 400. pars. 9. & decr. 199. pars. 12. rec.

Et tertio demum, ut hujus facta Congregations declarationibus, quæ impresse, vel manuscrypta circumferuntur, cuiuscunquam Autoris testimonio munire sint, nulla fides praestari debet, tam in iudicio, quam extra, nisi ejusdem facta Congregations Praefecti, ac Secretariorum subcriptionibus, & confusori signillo, juxta altarium authenticarum expeditionum stylum, munita sint. Tazian. in cap. quoniam de Confluent. num. 5. & in dicto cap. cum venientia de iudicio & sepius.

Quoniam etenim Confluentum, ac etiam Decifionantium stylus videatur in causa decidendis, cum iis declarationibus procedere, que per elaboratos Collectores (ratione publica commodatis, quidem commendabiles) diligenter referuntur; Astamen id solum in Curia sequitur, eo quia nimis facile est, de eatum veritate certum reddere, per quod ejusdem facta Congregations adiutoriationes, vel regilla, ut frequenter eadem facta Congregatio demandare solet, quando occasione disputationis causam particularium, circumferuntur declarations, que diversa, vel contraria videantur, sive aliquam habeant probabilem dubitandi rationem, cum nulli forte ipsarum declarationum repugnativa in arbitrio dignoscatur, sed singulorum causum diversitas eam operetur diversitatem, que indebita, ut supra, contrarias dicuntur.

Nihilominus quodam istud Concilium Tridentinum (quod extra omnem controversiam, & aqua ecclæsum, ac generale est, ida non sive peculiares circumstantias, cum ex ejusdem confirmatione Plana Constitutionis litera, ac recepto tenui, sub generalibus derogatoriis, & non obstantis cadat, adeo ut sufficiat, ut con-

*17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000
1001
1002
1003
1004
1005
1006
1007
1008
1009
1000
1001
1002
1003
1004
1005
1006
1007
1008
1009
1010
1011
1012
1013
1014
1015
1016
1017
1018
1019
1010
1011
1012
1013
1014
1015
1016
1017
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040
1041
1042
1043
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1040
1041
1042
1043
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1050
1051
1052
1053
1054
1055
1056
1057
1058
1059
1050
1051
1052
1053
1054
1055
1056
1057
1058
1059
1060
1061
1062
1063
1064
1065
1066
1067
1068
1069
1060
1061
1062
1063
1064
1065
1066
1067
1068
1069
1070
1071
1072
1073
1074
1075
1076
1077
1078
1079
1070
1071
1072
1073
1074
1075
1076
1077
1078
1079
1080
1081
1082
1083
1084
1085
1086
1087
1088
1089
1080
1081
1082
1083
1084
1085
1086
1087
1088
1089
1090
1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1090
1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1100
1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1100
1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1110
1111
1112
1113
1114
1115
1116
1117
1118
1119
1110
1111
1112
1113
1114
1115
1116
1117
1118
1119
1120
1121
1122
1123
1124
1125
1126
1127
1128
1129
1120
1121
1122
1123
1124
1125
1126
1127
1128
1129
1130
1131
1132
1133
1134
1135
1136
1137
1138
1139
1130
1131
1132
1133
1134
1135
1136
1137
1138
1139
1140
1141
1142
1143
1144
1145
1146
1147
1148
1149
1140
1141
1142
1143
1144
1145
1146
1147
1148
1149
1150
1151
1152
1153
1154
1155
1156
1157
1158
1159
1150
1151
1152
1153
1154
1155
1156
1157
1158
1159
1160
1161
1162
1163
1164
1165
1166
1167
1168
1169
1160
1161
1162
1163
1164
1165
1166
1167
1168
1169
1170
1171
1172
1173
1174
1175
1176
1177
1178
1179
1170
1171
1172
1173
1174
1175
1176
1177
1178
1179
1180
1181
1182
1183
1184
1185
1186
1187
1188
1189
1180
1181
1182
1183
1184
1185
1186
1187
1188
1189
1190
1191
1192
1193
1194
1195
1196
1197
1198
1199
1190
1191
1192
1193
1194
1195
1196
1197
1198
1199
1200
1201
1202
1203
1204
1205
1206
1207
1208
1209
1200
1201
120*

Illi iisque generalitatibus ita praeformatis, ejusdem facti Concilii ordo tenetur, super singulis feliciter capitulis, quae materiae concernant, sive, seu praxi magis adaptatis, ea generice adorando, que in ipsa facta Congregatione, vel in Rota, aliisque Congregationibus, vel Ecclesiastis probatis Tribunalibus magis recepta esse, memoria suggesta, ut etiam minus inunctum explicaretur; Non autem, ut omnia adorandi onus afflatur; Id enim forensi viro aliquiter occupato, nedium incongruum est, sed impossibile.

DISCURSUS II.

Ad Sessionem 5. de Reform. cap. 1. &
Sess. 24. de ref. cap. 8.

SUMMARIUM.

- 1 Quid in his decessis contineatur super lectione sacrae scripturae & theologie.
- 2 Et de schola Grammatica pro addicendo lingua latinam.
- 3 Ad etiam super Canonico Panitentiariorum.
- 4 De quibus agi soleat circa præbendam theologam.
- 5 Quoniam lectio scripturae, vel theologie practicari debet.
- 6 An pro Episcopatus sine magis congrui Theologi, quam Canonistæ, distinguuntur.
- 7 Quid magis opportuna sit consenserit causa conficiens.
- 8 Parochi, & vicarii cogi possunt, ut intervenient in dicta relatione, vel consenserit etiam regulares exempli.
- 9 Quid de parochi prouisi per concurredit.
- 10 An cogi possint simplices confessarii sive onere caro.
- 11 An Episcopus possit cogere Regulares, ut subeant omnes confessores.
- 12 Quid regulari cogantur ad interventionem dum dicta lectione, vel consenserit, etiam in coram domo dicti lectio.
- 13 Do eodem de quo num. 11.
- 14 An & quando clerici seculari cogi valentes ratione beneficiorum administrare Sacramenta Panitentie.
- 15 Quid de illis, qui non habentis beneficium, sed sine additione servicio, & mafia aliqua precepti.
- 16 Ex quida de clericis simplicibus.
- 17 In quibus Ecclesiæ cadunt quæstiones super provisione præbende theologam.

- 18 De exemptionibus Canonici theologiae, & overibus remissive.
- 19 Quid in Italia varus sit usus lectionis theologie, fed expedita lectio casuum, & de ratione.
- 20 De unione, que huic præbende fieri potest.
- 21 De deputatione magistrorum schola grammaticæ.
- 22 De modo opportuno faciendo dictam deputationem, & sustentandam magistrorum grammaticæ, & musicæ.
- 23 De materia Canonici panitentiariorum, & de istius præfessione, ac aliis.
- 24 De statu ejusdem, &c.

ibis disputare oportet, theologia scholasticæ lectiones habesi debent: Ubi vero ista ratio, vel necessitas esset, tunc magis utilis reputari lectio theologie moralis, quæ vulgo dicitur casuum conscientiae, ut pote magis opportuus pro exercito cura animarum, ac pro administratione sacramentorum, dum in locis, in quibus omnino pacifica sunt cathedralis Fidelis observantia, neque finitimus hereticorum, sed schismatistarum timor habeant, theologia moralis nouitiam magis necessaria est, quam scholastica; vel dogmaticæ.

Eodem modo quo ita distinguedo decidi solet quatuor, an Ecclesiastum Cathedralium regimini, Canonistæ, vel Theologum potius præficiendi sint, ut scilicet in finitiim regionibus, vel diocesis cum hereticis, vel schismatistis, aut infidelibus. Theologi potius pacifici debent; In aliis autem, in quibus hac ratio non urgat, corum professo, potius incongrua sit, magisque ad qualitate sit pertinax Canonum, juxta proximam forentem, idque Canonizit in foro, ferti eligi debent, ut frequenter quotidiana experientia docet.

De hac distinctione in specie electionis Episcoporum, Menoch. de arbitrio, cap. 120. Bartoli de Episcop. alleg. i. num. 30. Generaliter ut in frequentia magis deferendum sit Canonizit, habetur sub tit. de usurp. dif. 1. & seqq. & sub tit. de mas. dif. 3. & aliis plurius.

Quia vero praferunt in Italia, ob Ecclesiastum Cathedralium nimiam frequentiam, ac paupertatem, exiguae fines, non de facili huius præbende theologiae credio sequi potest. Hinc proinde per probos, ac zealantes Episcopos, aquipollens modis introductus est, quod scilicet qualiter habebundam, sive pro locorum usi, quibuslibet paratus diebus, hanc congregations, seu conferentia causa existat; In quibus vel unus propont, ali vero per formam academie discurrent alternativæ, vel cum eadem alternatione aliqui discurrent, & reliqui aulcentur, adeo ut nemo gerat personam continuam, ac fixi lectori, juxta hujus determinatio disponentem.

Itego modus, praeteritem in Italia, adeo invaluis, ut etiam in Ecclesiæ, in quibus adeo præbenda theologia, adhuc idem stylus feretur, illo præbendato, ratione officii, aliquid plus operante. Ubi tamen adiutum Episcopi, qui vere sunt Episcopi & Pastores, non autem, ubi sibi propter mercenari, sive inflitores, qui aliquid non agunt, neque cogitant, nisi studere pinguiori fructuum, ac proventuum recollectioni, as subditorum

excoriationi, ut se ipso, vel suscepit onera implant.

Hinc oris solent questiones, non solum cum propriis clericis subditibus, sed etiam cum aliis facultatibus, vel regularibus exprimitur, an, & qui ad istam lectionem, vel respicie congregationem, fecerit consenserint accedentes teneantur, adeo ut non accidentes puniri valent. Atque in hoc, in causis contingentiis, mihi videbatur procedendum esse cum distinctione, cum qui ego edocet a prætenta per aliquos probos, ac vigilantes Episcopos, procedere consuerit in tempore meum regimini ecclesiastici, ante accensum ad Urben, quem scilicet

Aut agitur de propositis, seu variis a qualiter causam amarum necessarium, ratione benifici, vel officii habentibus; Et isti resumentur, quanvis invit, accedere, adeo ut alias puniri possint, quanvis ipsis regulares exempti, quoniam ut plures infinitum est in iis, que curam animarum, & sacramentorum administrationem concernant, exemptio non suffragatur; Cum etiam ipsi habentes curam fixam in titulum perpetuum, vel etiam manuelum, &c. possint, vel quatenus possint, non debant, ex ista levi causa privari, vel suspensi, congruentem eis, immo ferre necessarium videatur hoc exercitum; Hinc proinde oportet dare facultatem puniendi, & cogendi, ex recepto juris principio, quod quando aliquid precipitetur vel desideratur, pernecesse, tanquam antecedens necessarium, dare oportet illam facultatem, sine qua consequens haberi non potest, ut in proposito præfidentia in choro, cum similibus, pluries a Rotâ firmatum fuit.

Et quanvis in facti contingencia disputata occasio dederit, an Parochi habentes parochiam in titulum ad formam Concilii, ad id cogi valeant; ex ea dubitacione, quod ista, cum formalitate concursus, quodammodo graduati, atque doctotorati videantur, ac effecti magistri, idque cogi non debant redire ad chorum, neque partes discipuli gerere; Attamen hacten argento missis, tejetu fuit;

Tum quia in hujusmodi congregacionibus, vel conferentia, omnes neque dicuntur gerere utrumque personam magistri, & discipuli, respectice, tunc etiam quia illi ascensione, sicut postulant indotti, a minis idonei, ut quoniam præfessione docer, acque comprobant naturale exemplum terra, quanvis secundæ, beneque cultæ, ubi continuata cultura deteratur; Ac etiam præfessione equo-ruar,

Confon-
tiæ
titæ
= 100.
+

rum, aliorumque animalium quanvis in gradu excellente instrutorum, & operatum, ubi non exceantur, cum similibus sub iii. de parsob. d. fo. 16.

Aut vero agitur de illis, qui sine titulo, vel officio voluntarie minus administrationis sacramentorum sufficiunt, ut sunt simplices confessoria faculares, ac regulares, & tunc nulli necessaria videtur coaglio penitentia, cum Episcopos prouptum habeat remedium, eis tollendo, vel fulpendo licentiam administrandi sacramenta.

Vetum non semper illa consideratio procedit, quoniam in parvis Civitatibus, vel locis, in quibus major proborum, ac zelantium Episcoporum affectio confinit in operatorum, ac mercedem penitentia, adeo ut non sit practicabilis illa omnium melior medicina, que est, aliicundi cum premis bens operantes, ita oportet abflire ab hoc remedio tanquam prejudiciali ponendo, ob carentiam aliorum, qui ad hoc minus idonei sint, ideoque oportet adhibere hoc remedium coactio[n]es, etiam cum illis regularibus exemplis, qui jam istud minus supererant, sive qui in vicina Ecclesia illud exercere conuerterant, ut dicere non valeant, quod non cu[m] sacramentum, posseminante ministra[n]te, & confessiones audire. Ideoque denegatio, vel fulgence[re] licentie non est sufficiens medicina, quoniam inter superiorum, & subditos recte intrat ratio correligionum, ut non debant ad imparsa iudicari? Unde de propria, quemadmodum Episcopus non potest suspendere omnes confessarios regulares unius vel respectivo omnium Monasteriorum, ubi perfornis demerita non accedit, cum tunc repertus actus animosus, ex plures declaratis per facram Congregationem? Ita e converso non debet esse in libito ipsorum regularium recusare istud munus, ob hanc superbiem, qua sub palio exemptionis, ac privilegiorum regi solet, possimus quia in ipsis dominibus regularibus, ut platinum, ubi non sunt magna, ac prima classis, cum formalitate studiorum, parum servari videtur hujus decreti conciliarii dispositio, qua regulares percutit.

Quinimum, ubi etiam in propria domo regulari, ad hujus decreti formam, lectio, vel conferentia habeatur inter ipsos regulares, adhuc tamen ego in facti coningenitae diverse confusi, ut illi, qui confessio[n]es audire volunt, ad hujusmodi congregations, vel conferentias accedere debant,

ut ita melius instruantur de moribus loci, ab iis, qui in eo varijs fine, iesque Episcopis, vel alter, qui ejus nomine praedit, certificatur, quas opinione[n]es tenant, quatenus proxim adhucant, quoniam, ut frequens praxis docet, arque egomet plures experientia fum, praesertim in materia uirorum, seu negotiatoria, ac cu[m] in illa fraudis gabellum, cum similibus, pro locorum diversis moribus, aliquis facti circunstantis, diversa restent, ac practicantur opinione[n]es? Unde propterea regulares, in quibus crebra sequuntur mutatio[n]es de loco ad locum, illas opinione[n]es, quas praticarunt in una regione, retinere, & praeficare solent in altera, in qua ita reprobato fuit, & consequenter oportet, ut Episcopo innotescat.

Atque ut alias in facti contingente ego adverberabam, illi regulares, qui ex infinito uitio activum proficitur, & confessiones audi[re] solet, ita se declarantes gerere musti operatorum in vinea Domini, per quemdam implicitum quasi contractum se obligare videtur parere Episcopo tanquam ejusdem vinea Praefecto, ac majori custodi, Potissime quia, (ut dictum est,) Episcopo etiam invito ipsi hanc operacionem patenti, non data personali demerita, exercete praetendunt, recurrido ad sacram Congregationem, quando id denegetur, sub iii. de parsob. d. fo. 12.

Reflexu vero clericorum facultarium altera intrat distinzione; inter eos, qui licet non habent onus curae animarum, adhuc ramu[m] habent beneficia referenda, & letitoria praece, vel cauifatu, seu Canonici, vel Portiones, seu Capellanas, &c. unde proprie[n]te per Ecclesias confundentes soleant, non solum divina officia celebant, sed etiam sacramenta, praeternit illud penitentie, pro devotione, & commode populi administrare, eo modo quo faciunt regulares, quoniam tunc ex istis rationibus supra ponderatis, immo fortius, non solum cogi poterent illi qui fuisse hoc omni exercere, sed etiam alii, ut ita subrogari possint in dies in locum deficiens etiam inviti; quando Episcopos eos idoneos reputet, si operatorum penuria, & populi necessitas ita exigat, cum hujusmodi laudabile exercitium non solum concernat conservacionem idoneitatem eorum, qui hanc muneri praepositi sunt, sed etiam doctrinam, ac instructionem aliorum, qui in locum deficiens præponendi, ac subrogandi erunt.

Aut vero agitur de illis clericis, qui nul- lum

Iam habeant beneficium residential, vel tem, unde resulat Ecclesiarum Cathedra- 15 teritoriorum; Et tunc si agitur de illis, qui parochialis, seu maritici Ecclesie seruino, ac malle adscripti sunt, ex prerogativa civilitatis, seu nationalitatis, adeo ut de facto quandam speciem Capituli, seu Congregacionis constituantur per imaginem Ecclesia Collegiata, iuxta frequentem Italiam, ac etiam Hispanie confundentem plures influstrant: His de Canonis & Capitulo dico. 17. cum plurimi sibi. Et tali cali pariter idee dicendum videtur, cum eadem congruat ratio: Secus autem in illis clericis, qui nulli servitio Ecclesiae formeri addicti, ex solo mortuorum pietatis, & de devotionis clericalem flavam aliam, cum tunc nulla ueget ratio, ob quam ad id cogendi sint, ideoque eis afflere videtur regula, que licet raro & remittentia recipere aperte sit, quando neccesitas ita quandoque cogat ob penuriam operatorum, ut quandoque in calo epidemico, seu magna influente morborum contingere solet.

Adinstrar corum, que in jure habemus: super facilius cogendis illis, qui medicina & chirurgia proficiuntur alium, ac etiam artifices, quoniam certo servizio additione finit, sed in eorum libertate remaneant, quoniam eo ipso, quod quis clericali militiis se adscribit, atque factos ordinis illius praesertim praesbyterytus sufficit, ita per quemdam quasi contractum ad militandum spiritualiter, quando necessitas cogat, le obligative videtur, eo modo quo habemus de voluntariis multibus, qui vulgo venturi dicuntur, diversi a stipendiis. De iurisdictiis d. fo. 32. & de bono d. fo. 35. ita etiam in diversitate casu eadem videtur inter illos clericos, qui aliecius Ecclesiae servitio formiter addicti sunt, & alio.

Super istius autem præbenda theologalis provisio[n]es questiones cadere solent in illis Ecclesiis, in quibus prævio ad Capitulum, vel aliquem inferiorum Prelatum generaliter pertinet, an scilicet aliquis peculiare in his præbendis dignificatur, ut ad Episcopum collario, vel saltem approbatio pertinere debat; verum in Italia nullus, vel nimium rarus videris causa agendi de hujusmodi questionibus, vel quia pro frequentiori contingencia, in his qualificati præbenda reveratio, vel affectio Apostolica contingere solet, tam ratione mensura, quam ratione personæ, quia nisi protonotarius vel familiarii aliqui Cardinalis, aut Subcollector Apostoli- 16 cus; Tum etiam quia in hac provincia, ob Episcopatum frequentiam ac exiguita-

18

19

provisions, que ab eodem decreto conciliarii præsribitus pro tempore, quo dicta præbenda theologalis vacat, vel impedita est, afflimenti scilicet, cum congruo stipendio ex eadem præbenda perolvendo, aliquem clericum secularium, vel etiam regularem sacrae theologiae professorem qui hoc ministrum expiat, quoniam id non videtur opportunum, flante dicta introductione conseruentiarum, quæ in locis, in quibus Catholicæ Religio omnino pacifica est, melior reputatur, dum totum clericorum & ecclæ-

22

23

histicorum munus versatur circa populorum mores, & animarum curam, ac sacramentorum, aliquoniam Divinorum conguam, ac diligenter administrationem; unde propriea ministerium peritia requirit solam in moralibus, in quibus tot modernorum labores materiam nimis faciliterunt, adeo ut cuiuslibet medicorum callenti lingua latina, facile sit studium, pro quo dictum exercitium confertur nimirum conferat magis quam conferent ingeniose, & academicis lectiones; quas aliquis scholasticus theologus ad proprii ingenii, & proprii eruditioris ostentationem academico stilo faciet, ut in concionibus verbi Dei frequentior praxis docere videatur; illud ramen detinabili est, quod in plectris Ecclesie, quibus praevenit Episcopi principaliter, soli redditum pinguioris collectioni, ac subditorum excoriationi, & metacauraz incumbentes, negligitur utrumque.

De unione autem beneficiorum ad hujus decreti praescriptum facienda habetur infra, occasione generaliter agendi de unione facienda praebitis canonicalibus Ecclesiastis Cathedralium. *Intra & sis. debent. dicitur. cum pluribus seqq.*, ut quantum fieri posset evitetur carundine rerum repetitorum, quae ramen ut plurimum est inevitabilis.

Item quod alicuius valeat commendabilem provisionem in hunc primo Decreto contentam, super deputatione Magistri scholae grammaticae, postmodum ad plures annos ab eodem condito magis opportunum, ac praeferum adhuc fuit remedium exercitiorum seminariorum, de quo infra *suff. 23. cap. 18.* ubi aliqua deputatio adiutorum & rerum quia in Italia, praeteritem ob insufficiens rationem exiguitate diecetur, ac paupertatis Ecclesiastum, atque ob carentiam beneficiorum, illud remedium non est de facile practicabili, adeo ut praxis doceat, quod forte promotori parte Cathedralium, praefectori Regni Neapolitanii (in quo dicta nomina frequenter conjuncta cum paupertate dignoscitur magis, quam in aliis partibus ex alibi affliguntur). *Tin. de preeminent. dicitur. & in fin.* Hoc proinde illi Episcopi, quibus Episcoporum, non autem, ut supra insinuator, alias titulis coniungi, super hoc invigilare solent, ac debent, ut filii eti magister grammatica, & alter mifice, seu canoris conductantur, cum recipiota necessitate, tanquam per quandam imaginem feminata, ut scilicet in aliqua homella domo ab eodem Episcopo, vel eius Vicario deputanda, seu approbanda, utaque releytive schola habeatur, ad quam omnes clerici in minoribus, ac retrospective in faciis, iuxta eorum indigentiam, vel aptitudinem, etiam sub ponis, & coetibus accedere debent, statius horis, vel diebus, & e converso magister omnes accedentes docendi obligationem habeat; atque ubi alius non superpetat congruum modis solvendis magistrorum stipendum, cum praxis doceat, quod singularium collecta mensura difficulter praxim habeat, affliganti solent quedam emolumenta franchitariam, qua per facultates gabellarios clericis praefiantur. *In tis. Misch. dicitur. cum pluribus seqq.*

Idemque per hanc Sac. Congregationem Concilii ad id advertendum nulli videatur, quod, quando occasione visitationis Linum, num, detegit ex relatione status Ecclesie, quod non adit seminariorum, unde propterea pro quadam consueto formulario id Episcopi nimirum inculcatur, sed inutiliter, cum recta Ecclesiastum, & diacestum vites non superpetant, idcirco comperto ex pluribus contumuis relatioibus, quod huiusmodi monitiones inutiles, ac ceremoniales remaneant, ob impracticabilitatem, postea decreti contenti in *dicitur. cap. 18. suff. 23.* demandari debet observantia istius quod facultas practicable est, atque ubi Episcopi bene suum munus experte velint, illud remedium, forsan molitus, magisque proficiunt, saltem in parvis locis videatur, ut ego expressus sum.

In altero autem Decreto, *Suff. 24. de Reforma cap. 8.* agitur de Canonico penitentiario, super cuius mutatio exercitio nimirum raro audiatur fori questione, atque super eo multa res respondunt confuti Collectoris, Forenses, autem questiones, co modo quo supra de Canonico doctorali, vel theologali dictum est, cadute super modum confessi istum canonicium in illis Ecclesiastis, in quibus collatio ad similitudinem Episcopi, & Capitalium, vel Capitali tantum cum interventu Episcopi tanquam unius ex Capitalibus, an scilicet per istud Decretum hoc innovatum sit, ut ad solum Ordinationis collatio pertinet, id autem nimirum rarum est in Italia, atque in Hispania, ubi est frequens hic usus, habentur specialia industria Apostolica, super quorum comprehensione cadunt questiones, de quibus agitur in rerum beneficiis cathedralium annotationibus. *Tin. de benef. dicitur. & 20.*

De speciali autem arte requisita in isto Canonice penitentiario, alibi habetur occasione agendi de tractate, qui in beneficiis est necessaria. *Iudem tis. de benef. dicitur. 9. & etiam infra.*

DISCURSUS III.

Ad Sessionem quintam de Ref. c. 2.

S U M M A R I U M .

1 In jungitur unus prædicationis Episcopi, & Parochi.

2 Quomodo istud unus implatur.

3 De controversia, que disuper oriri falsis Communibas.

4 In Cathedrali semper ius depurandi concionatorum spissat ad Episcopum, neque dari possit consuendit contraria.

5 Atque ad eum spissat onus dandi alienes, vel elemosynam.

6 In Ecclesiis inferioribus attenditur consuetudo, & qualis.

7 De eadem consuetudine, circa alimenta vel elemosynam.

8 In Cathedrals pro ore predicio consuetudo debet esse immemorabilis.

9 Quomodo iste questiones decidantur.

10 Regulares extra proprias Ecclesiis non possunt predicare sine licencia Ordinarii.

11 Quando adversus denegationem detur recursus.

12 Quid ubi in Ecclesia propria, & quando eiiam denegatur.

13 In causa contradictionis an Episcopus puniat Regulares exemplis.

14 De eadem, & quando clarius Episcopi puniant.

15 Quomodo Prelati, & Regulares de brachio invicem se gerere.

16 In Ecclesiis secularibus habentibus Prae latum inferiorum, ad quem spissat benedicere Predicatores.

17 An Regulares occasione recitandi sermonum, seu alias, concionem habere possint.

18 Qualis regula disuper eadet.

1 Prædicationis verbi Dei munus, tam

Episcopis & Archiepiscopis, aliquis ordinarius Prelatis, quam enim parochi,

& plebanis, per se ipsos, vel per alios idoneos viros per hoc decreatum, injungitur, aliquibus praefixis legibus, ex

præceptis Regularium exemplis, qui hodie, ex

frequentiori ius illud predicationis munus exercere proficiunt, quomodo in hoc le gere debent, ubi in suorum Ordinum Ecclasiis, vel in aliis, illud exercere volunt.

Ratus autem hodie in Episcopis, & Archiepiscopis ulti est prædicationis per se ipsos, sed illud explicit in statu Adventus, & Quadragesima temporibus per concionatores, qui ex peculiari studio, ac professione id agunt, quorum major, & a forte omnimoda pars est Regularium; idemque servatur in aliis Ecclesiis inferioribus, Civitatis ac diocesis; solumque Parochi, vel Rectores pro locorum diversis moribus, seu pro Episcoporum majori, vel minori vigilancia, ac solicitudine, sed in diebus inter missarum solemnia aliquas salutares monitiones populo, cum plano, ac familiari stilo facere solent; ac etiam aliqui probi, ac zelantes Episcopi, (quamvis rarius) id faciunt, cum in locorum moribus deferti soleat; si autem parochus velit per seipsum concionari tempore Quadragesima, vel Adventus in parochia, a que ad id sit idoneus, neque alia iusta causa accedit prohibendi, non potest Episcopus alium concionatorem depetrare, ut ipso declaratum per Sac. Congregationem Concilii de mente Septembribus 1570.

Istud autem Decretum frequentes patre telet controversias inter Episcopos vel respective inferiores Prelatos, vel plebanos, & rectores, & populos eorumque communiarum, tam super jure eligendi, seu nominandi concionatorem, quam etiam super elemosynam, seu alimentis ejusdem, dum Communiarum laicorum praetendere solent istam prærogativam, eligendi de se nominandi concionatorem, ab Episcopo tamen approbadum.

In hoc autem, quamvis opinione varietas non deficit, ea ramea ex pluribus hiis Sacra Congregatio, ac alterius Episcoporum determinationibus, regula seu theorica generali statu posse videtur, ut in ipsa Ecclesia Cathedrali, in qua præcipuum, ac proprium est Episcopi munus prædicare, numquam detur conuentudo, vel præscriptio ad favorem Communiarum laicorum temporalium, eligendi, & de se nominandi concionatorem, quamvis per antiquissimum ac immemorabilem tempus ita servari conuerterit, cum istud jus sit impræscribibile, omnique coniunctudo a Concilio sublata sit: *De hoc agitur in tis. Missallan. Eccles. dicitur. 27.*

Bene verum quod, si eadem Communiarum, vel alter alimenta suppeditare, seu elemosynam solvere conuenire concionatores Cathedralis, correspondit ad electionem, seu nominationem ab eo fieri solitam, tunc si Episcopus id amplius pati nolit,

nolit, ipseque eligere pro eius libitu velit Concionatorem, non potest compellere Communiam ad alimenta vel elemosynam, ex fundamento retroacte obseruantis, cum ita dividi non valat, ideoque servanda est cum sua qualitate; quinimo si Episcopus pati velit, ut elec-
tio sit per Communiam, ita vero non cur-
ret, qui elemosynam solvere nolit, non
potent Episcopus eam cogere non obstante conuenientem, dum in Cathedratis Con-
ciliis hinc inde eam similiter abolevit.

Eodem dico. 27. *sopra allegato.*

In aliis autem Ecclesiis inferioribus, si antiquissimum immemorabilis confundito ad-
dit super hoc iure eligendi, sed nominandi per Communiam, suppedantiam elemosynam, vel alimenta, ea servanda est, cum non invenit dicta ratio, que vigeat in Cathedratis; & quantum talis confundito non bene iustificetur, tunc poterit quidem Episcopus, vel Ecclesie Praelatus eam impugnare, aque concionatorem pro eius libito depurare, cum onere tamquam fibi in-
juncto, suppedantiam alimenta, vel elemo-
synam, ad quam Communias cogi non
poterit, si ita corrective ad electionem id gefum sit, ex dicta ratione, quod obser-
vantia dividi non potest, sed cum sua cau-
ta qualitate attendi debet.

Si vero confundito immemorabilis, vel etiam quadragenaria addit, ut concionato-
ri per Episcopum, vel per alium Prae-
latum eligi, vel depurari solito, in his Eccle-
siis inferioribus, Communias, abique di-
cta eligendi, seu nominandi prerogativa, elemosynam, vel alimenta suppedantia con-
fuerit, tunc eadem confundito servanda est, aucte Episcoporum, vel Regularem tem-
idis pro locorum moribus, vel stylis Com-
munitatis, vel populam cogere poterit.

Bidem.

In Cathedratis autem onus alimentorum,

vel elemosynae abique jure eligendi exigunt immemorabilem.

Bidem.

Hinc prouide, facti potius, quam juris

itas, quaesiones remanent super hujusmodi

scilicet conuenientia justificationem, aucte

super interdicti posseforis, qui desuper

in forma judiciaria per Episcopos, seu Re-
stores, vel respective Communites inten-
tati solent. *Bidem.*

Inter Episcopos quoque, aliquoze Prae-
latos, & Regulares exemplis, in hac materia facilius concionandi, quaque cadunt, an
scilicet, quando Regulares can exercise va-
leant sine Ordinarii loci licentia, & posita istius
necessitate, an & quando possit denegari.

In hoc autem regula, seu distinctio gene-
ralis est, quod, aut agitur de concionibus ter-
facientibus per Regulares in alia Ecclesiis, tunc
quam in illis fuorum Ordinibus, & tunc
licentia necessaria est, neque sufficit ejus
petitio nisi accedit etiam concessio, &
consequentes denegatio sperni non potest; &
concluimus ubi si fas, non alicui personae
particulari, cum qua concurreat valens
ratio personalis denierentia, vel finitima op-
pinis, fed fas omnibus religiosis atti-
vitatibus Religionis ob indignationem, quam
forte Episcopus habeat cum ea Religione,
ratione aliquis huius, vel ex alia causa,
(ut quandoque ego practicavi, & tunc re-
cufus haberi potest ad Sacram Congregationem
Episcoporum, & Regularem, vel
eicum ad istam Concilii, a quarium una,
vel altera, emanante solente eadem praecipi-
ta, que emanant in calu denegate licen-
tia audiendi confessiones in genere, cum
tunc dicta denegatio animosa sit, quoties
ex parte Episcopi aliqua non assignetur con-
grua causa, que pro facti qualitate hanc
præcautionem animositas tollat. Occasione
confessionum agitur sub ita de jure dicitur, dico. 27.
Et alibi pluries infinitar.

Ubi vero agitur de concionibus haben-
tibus in propriis Ecclesiis, tunc sufficit, ut
se prestant loci Ordinario, cique expon-
dant proprii Superioris regularis approba-
tionem, ac facultatem istud munus exerci-
endi, arque benedictionem petant, quan-
vis non obtineant, cum iste actus obedi-
tia, seu reverentia regule, neque Re-
gulariter Ordinarius id denegari, vel im-
pedire possit, nisi in tribus casibus, pri-
mo nepte ipso Episcopo prædicante, id est,
de tempore, quo ab ipso Episcopo,
sive ab alio per eius deputato, concio ha-
betur in Ecclesia Cathedratis, quonies con-
tra conuenientia non adit, quod hoc eodem
tempore in diversis Ecclesiis concio-
nes habentur, ut in magnis, vel nimis
populatis Civitatis, & Oppidis praxis
doceat.

Secundo, nisi aliqua peculiaria iusta can-
fa accedit, vel ratione demerentia persona-
lis ipsius concionatoris, vel ex alia con-
tingentia, ac circumstantia, ob quam illa
concio inconvenientia parere possit, unde
potius tendat ad defunctionem, quam ad
deficationem, ut quandoque praxis docet
præferim in temporibus actualis, vel
imminenter, aut suscipiti belli Divini vel hu-
mani, sive revolutionum popularium, aut
aliquius imminentis popularis functionis,
cum aliquius indiscreti concionatoris verba
come-

comotionem in populo facere possit, cum
similis.

Et tertio, ubi ea concio fieret ob aliquam
remissiōnem, ut scilicet in diversitatibus po-
pulus ab aliquo devotio, vel solemnitate
ecclesie ecclasiatica functione, que in alia
Ecclesia regulari, vel seculari fieret, ut
quandoque pariter expertus sum. De ista
*amissione spirituali in functionibus eccle-
siasticis agitur sub ita de preminentibz dico. 10.*
& in ita Msc. dico. 32.

In causa autem contraventionis, alia dispu-
tatur quicunque inter scribentes, an contra-
veniens, exemptione non obstante, ab
Ordinario puniri valeat, vel potius punizio
pertinet ad proprios superiores regulares &
aque ante Constitutionem Gregorii deci-
miquinti, magis communis recepta erat
hac posterior opinio; ut ad proprium suum
superiorum Regularem id pertinet, neque
exinde exemptionis privilegia cessarent, ut
generaliter per DD. (quorum major pars
est Mortalium propriam casum) amissionem
finitur in omnibus aliis contraventionibus,
prosternit circa illam accessus ad moni-
steria Monialium, per distans vero con-
stitutioem ita quadriga sublata fuit, ex
congrua ratione, quod ubi aliquid superi-
oriorum committitur, commissa vel con-
cessa contentum omnia ea, fine quibus id
quod communis est, effectum fortius non
potest. Sub ita de jure dicitur, dico. 18. Et
hoc libro in Missellen. dico. 16. & in
alibi.

Potissimum vero, ubi in hoc proposito con-
cionum contraventionem, seu inobedientiam non
sunt illius vel iusto concionantis in particulari
ex propria temeritate, unde propterea congrua punizio a proprio superiore Reguli
Iperanda sit, sed fiat ex superioris mandato
vel contentia, quia prætentandus quod dictus
actus obediens, vel reverentialis non re-
queratur, unde propterea est: remittere
cautam potius per partem intercessum, quam
ad judicem, cum sapienter denuo aliqui Regu-
lates prælati, qui ex nimis industro zelo
conferndi, vel ampliandi proprii privi-
legii exemptiva, formales, & scandalolas
inobedientias, ac rebelliones aduersus Or-
dinarios attenare solent, quemadmodum enim
Ordinarii male agunt, arque corre-
ptione digni sunt, quando indebet Regu-
lationis privilegia violare fatigant; ita e
converso correctione digni sunt regulares,
quando illis abundantur.

In Ecclesiis autem, vel locis exemptis, ar-
que habentibus proprium inferiorem Prae-
latum, etiam cum aliqua justificatione acti-
Conc. Trid. cum Gall.

ra ordinaria in clero & populum, quo-
ties non agitur de vero, & materiali ter-
ritorio separato cum vera qualitate nulli-
bus, adeo ut locus intra diocesim, ita
fiscalis concedendi concionatori licentiam
vel benedictionem resipite, non perti-
neat ad Praelarum inferiorem, sed ad Oz-
dinarium, cum iste sit unus ex casibus ju-
ridicitionis delegate. Ordinariis locorum in
locis exemplis propriis inferiorem praes-
tationem habentibus, ut alibi quoque adver-
titur. Dico. 3. de Jurisdict. & in aliis ibi-
dem.

Quandoque Regulares ad hujusmodi
actum obedientiales, vel reverentialis evi-
tandum, sub praetextu aliquorum simplicis de-
positionis, puta recitationis Rosarii, vel alia
orationum, ille Religiosus, qui oratione
praefat, assumpta occasione aliquis infinita
functione faciendo populo, quomodo illam de-
positionem, vel functionem bene exerceere
debet, pluram interfecare fudit, adeo ut ita
formale faciat concionem, id eoque merito
per Ordinarium id prohibetur, ut quandoque
practicavi; id eoque certa & generalis regula
desuper dari non potest, cum totum pendeat
a singulari calami qualitate, & circum-
stantiis pro diversis locorum moribus; atque
regula generalis ea est, que consistit in axio-
mate nequit nimis, quod scilicet Ordinarii
inferiori non sint Regularibus, neque eorum
privilegia, & exemptiones violare fatigant; &
contra autem Regulares eorum privile-
giis, ac exemptionibus non abutantur, id eoque
semper vitium est in extremis.

DISCURSUS IV.

Ad Sessionem sextam de Reform. cap. 1.
& 2. & Seff. 23. de Reform. cap. 1. &
Seff. 24. de Reform. cap. 12.

S U M M A R I U M.

1. De provisionibus super residentia Epis-
coporum & aliorum.

2. De aliis provisionibus posterioribus super
eadem residentia.

3. Ad Episcopos precise residentes
in Ecclesia Cathedratis, vel suffici-
entes residentia in qualibet parte diaec-
sis.

4. Residentibus subditi accedere ad locum resi-
dencie Episcopi, & Tribunalis.

5. Episcopus potest residere, & habere Tribu-
nal in qualibet parte diaecesis.

6. Quando tenetur Episcopus depurare
Q. 9 Vita.

- Vicarium particularē in parte dia-
cois.
7 Quid agendum, ubi sint due diaconii
unita.
8 Episcopū an tenetur habere Vicarium
generalē, & quando.
9 Quando residētia dispensatur.
10 De umissione alterativa, vel facultatis
refundiōis non residētiam.
11 De residētia parochiorum quando in-
terat.
12 In aliis beneficiis quando intrat omnis resi-
dētia.
13 An & quando servitius causit residētia
omnis, & de residētia præficiā, vel cau-
satīvā.
14 Qui clericū pessima cogit ad residētium.
15 De modo procedendi contra non resi-
dētias.
16 De iuris causa excusabiliis a residētia.

De residētia Episcoporum, aliorumque Prelatorum, ac etiam Parochorum, & Canonicorum, aliorumque oblinientium beneficiā residētiam, in his decet agiū.

Cum etenim, cetera initia Concilii, in hac sessione sexta, aliquae provisōes prodi-
xerint, & in eisdem vero Conciliis progressu, plures deloper exortū furent difficultates, atque consideratae fraudes, quæ circa resi-
dētias fieri solent, hinc proinde, ad plures annos, alia pinguis, magisque do-
clarata prodidit provisio. *In sess. 23. & 24. ut supra.*

Distinguendo autem residētias Episco-
porum ab illa aliorum beneficiorum & re-
clorū, aliorumque inferiorum prelato-
rum, quāvis pro opinione diversitatē,
varia deloper prodicerē difficultates, seu exorte, ac adiuvante fuerit caute-
lia, ad residētia omnis effugendū i-

2 tamē superveniente Apostolice Constitu-
tiones, illa praefterim Urbani Octavi, clau-
rius, magisque enīc effudit omnes resi-
dētias inculcatū sub longe gravioribus pen-
nis, quæ adauitae fuerint illis, & que ad-
jeiecta fuerint in his Decretis, atque ita
omnēm disserente questionem, idoneo pro
itorum Decretorum, dictarūm
Constitutionum observantia singulis statutis
temporibus, in Curi, per Cardinalem
Vicarium, ex oculo etiam Papæ, fieri
solent editi, pro accessu ad residētias, atque
Episcopū, qui in curia sine occa-
sione accessit ad Limina, ita sacerdotio
Congregatio Concilii præcipere solet regelsum
ad corum residētias, & conseqüenter
rari sunt casūs, in quibus de his, ad vi-

ros forent agere pertinet, quodque
cum formalī dispicatione contentiōa, de
hujus residētiae observantia agatur, cum
in forma extrajudiciali, ac summaria pro-
cedi solet; unde quandoque in praxi, via
di Episcopū, in aliquo Monasterio detrac-
tos per tempus notable, ex ista causa non
residēti.

In foro autem, in hoc proposito residē-
tiae Episcoporum, in aliquo ex factis Con-
gregationibus Episcoporum, vel in ita
Concilii, in forma contentiōa dispici-
to, inter Capitula Cathedralium, seu
Communitates & Episcopos residēti negligē-
tantes in Civitate, apud Ecclesias Cath-
edralē, quia residēti velint in aliis locis
diocesis.

In hoc autem regula generalis, (quando
ex antiqua consuetudine, vel ex aliqua ju-
sta causa, ejus limitatio non refūlet,) affi-
lii Capitulo seu Civitati, ut scilicet
Episcopū, pro majori parte anni, residē-
tiae tenetur in Cathedrali, ibique Tribunal
creatum habere; cum etenim Sedes Apo-
stolica in erectione illius Cathedralis, al-
lum locum opportunitam consuerit pro resi-
dētia Episcopi, & ad quem aliis diocesanis
accedit debent, hinc proinde reposi-
tum esse non debet in Episcopū arbitrio lo-
cum immutare, nisi (ut dicitur est) alia
qua justa causa accedit, puta infalibitatis
aeris, vel depopulationis in toto, five in
notabilis parte, adeo, ut residētia episcopali-
bus & Tribunalis, cum debita maiestate,
vel securitate ibi sequi non valent, vel
ex aliis simili causa pro singularium ca-
suum circumstantiis.

Aduic tamē in casibus, in quibus hu-
jus reguli limitatio admittenda veniat, id
practicabilē est in aliis anni temporibus,
non autem in illis, in quibus per secun-
dum decretem *sess. 23. cap. 1.* specialiter
disponitur, ut residēti debent in Cathedrala-
li; ut fuit tempore a Dominica prima Ad-
ventus, ulque ad Epiphaniam; & die Ci-
nerum ad octavam Pasche; ac etiam in
solemnitatibus Pentecostes, Corporis Chil-
osi, & Sancti Titularis ipsius Cathedralis,
aliave simili magna loci solemnitate, in
qui, pro ejus moribus, scandalolum ef-
feret, quod Episcopū non esset præfex, quodque
a legitimo impedimento non de-
tenens, non intervenieret. *Sub ist. de ju-
risfida. dif. 2a.*

Id autem iustam præbebit aniam subditis
recurrenti ad sacram Congregationem, ut
Episcopū ad hujusmodi residētiam co-
gat; ac etiam ex antiquorum Canonon
di-

dispositione habemus, ut praefterim con-
siderio iusti facili in die Cenomini, in Ca-
thedrali practicē fieri debeat, in *Micellani
Ecclesiast. dif. 26.* Non tamen id eidem sub-
ditis tributari potest licetiam, non parendi
Episcopū, qui in alia diocesis parte re-
sidet, ac Tribunal creatum teneat, cum ad
subditos non pertinet judicare, an supe-
riori iustum habeat impedimentum nec ne,
five ex isto praetextu ei obedientiam precepi-
te. *End. tit. de iuris. dif. 22. cum dissibus
sequentiibus.*

Regula etenim affiliis Episcopū, ut in
quacumque diocesis parte residēti, fixe
residēti obligationi satisfaciere dicatur, ibique Tribunal creatum habere possit cum
Vicario generali, qui unicus pro tota dio-
cesi est illi, qui apud Episcopū affiliis; alii etenim, qui pro aliis diocesanis parti-
bus, ac etiam in ipsam Civitatem depu-
tant, foranei vel speciales delegati di-
cuntur, quanvis Generalis titulus, seu
municipio cum aliqua etiam delegatione
universitatis causam, ut tribunal, quo-
nam ent quidem vicarius foraneus, sed
cum aliqua majori prærogative & iurisdi-
ctione, quam regulariter hujusmodi vicaria-
tias competit.

Atque id quandoque faciendum est; vel
quia ita exigat antiqua consuetudo, vel
diocesis ampliudo, atque itineris alpetas,
ut resulter magna subditorum in-
commoditas pro coram causa civilibus,
vel criminalibus accedendi ad locum Tri-
bunalis & residētias, atque cum hoc
temperamento in his casibus procedendū
est, non autem ut de jure subditar aliquorum
diocesanorum præterito, quod non
possint extra proprios lares trahi, quodque
ibi a proprio, ac particuliari vicario eo-
rum causa debet debet cognoscī, five ab ipso
Episcopo ibi præfente, & non alias, cum
id nullatenus substat. *Dif. dif. 22. & 24.
de jurisdict.*

Si vero fuerit plures dioceses æque prin-
cipaliter unitas, tunc in quacumque unius
eius partē residēti, sua obligationi sati-
ficiari, ibique Tribunal creatum, pro ultra-
que recte haber, cum unico Vicario Gener-
ali, abique aliquis necessitate restendi duo
Tribunalia distincte, duosque Generales Vi-
carios habendi i id etenim solus Sede va-
cante ex peculiari ratione practicandū.
*Ibidem. & de duobus Vicariis sedē vacante
sub ist. de premissis. dif. 7. & de Canoni-
& Cap. dif. 26.*

Quinimum potest nullum Vicarium habe-
re, cum ad id non teneatur, atque possit

causas per se ipsum judicare. *Dif. dif. 22.
& 24. de iuris.* Bene verum, quod si reti-
ni confuetum sit, (juxta generalē con-
fuetudinem,) unde propterē, pro diocesi
qualitate, nimirum incommodum subdi-
ctis reddatur, illum non adesse, tunc Sa-
cra Congregatio Episcoporum illius reten-
tionem demandare solet; ita regularetur,
juxta eidem decretū generalia præcipere, ut
ille esse debet utriusque juris, vel latē
Canonum Doctor, ac non diocesanus, pro-
hibiendo retentionem diocesani; id autem
demandatur, quando despser recursum ha-
beantur; & nihilominus, etiam in casu
recusum, quandoque pro facti qualitate,
ubi praefterit exigua diocesis, vel pau-
peris Ecclesia ita suadet, despser dipen-
sari solet, non tamen generaliter, ac in-
definito, sed ad certum tempus, putā
mensum, ut ita interī se provideat pos-
sunt; hujusmodi dilatationē pluries ren-
vando, prout facti qualitas exigēt vide-
tur, id eoque certa, & determinata regu-
la generalis cuiuscumque casu applicabiliſ
super statui non potest, cum totum pendeat
ex singulorum casuum individuali circum-
stantiis.

Quando autem residētiae dispensandū
seu indulgentiū sit, pariter certa regula
non cadit, cum ex facti qualitate, ac fini-
giuntur casum circumstantiis, iustam
cautiam iudicantis id pendat, & de poti-
tate autem Papæ, vel S. Congregations
id agendi, quando necessaria, vel iusta
causa non accedit, five qualis ista esse de-
beat, ad privatum scriptoriē agere non
permitit.

Super ista Episcoporum residētias, quæstiō-
nes etiam judiciales in foro audiū solet;
vel super aliquibus privilegiis, quæcūs, sub
explicata, vel de jure subtiliologia regu-
lētate conditione concedi solent, ut praef-
terim est facultas refundi, quando alter
in eis formula non disponitur; vel fere
quenq; circa alternativa, quæ per Pa-
pani Episcopis concedi solet in collatione
beneficiorum, ita obtinendo menes, quæ
nisi residēti, non residētia autem non de-
funt volentes, ut omnes quatuor ordinari-
os amittat; verius tamen, magisque re-
ceptum est, ut solam amittat duos ex eis,
ideoque duo tantum fixi Junii, & Decembris,
ei remaneant, absque eo quod,
quamlibet iusta causa, etiam pro Ecclesiis
universitatis servito, suffragante ut latius
magisque distingue super hac alternativa ma-
teria habetur in propria beneficiorum sede.
Sub ist. de benef. dif. 9.3.

- Quo vero ad obligationem residentiae parochorum, aliorumque beneficiorum; quod parochos, nulla cadit dubitandi ratio, quiores principales, atque in titulum de Ecclesia cum utraque actuali, & habituali cura provisi sunt in questione locum cadente, circa materialia habitacionis, an ea prope Ecclesiam sine intra ipsius parochie limites, in loco commode, omnibusque opportunitate esse debet, immo in domo propria parochies pro habitatione parochi definita, in plures Sacra Congregatio declaravit; taliter est regula generalis, que tamen pro facti qualitate limitationem recipere apta est, ex Episcopi arbitrio, quod a iusta causa regulandis est; fecerat vero ubi de illa cura habituali tantum agatur, que resultat ab unione accessorie facta aliqui dignitati, vel beneficio, cum deputatione vicarii perpetui, vel temporalis pro exercitu curae, quoniam tunc, circa fidem onus, ac modum residendi vicario congruita, que de parochi dispositio sunt, & possessori autem dignitatis, vel beneficio, cui unio facta sit, ea residendi necessitas incumbat, que in isti dignitatibus, vel beneficiis, pricipali.

12. Respectu autem aliorum beneficiorum quodissima est super residentiali qualitate in genere, an scilicet, & que sunt residentialia; que ubi agitur de canonicis, & dignitatibus in Cathedrali, vel in Collegiata, regula est generalis affirmativa, super qualitate fidei, nisi lex fundationis legitime statuta aliud fuerit, ex regula faciis insinuaria in materia jurispatronatus, ut in fine fundationis de confessione Ordinarii adjecti valcent a fundatore conditiones iuri contrarie; & quamvis in aliis Ecclesiis ex confunditione hae res dendendi obligatio collaret, sicutiam San. Congregatio censuit: hujusmodi confunditetur illi sublatas. A Sac. Conc. sess. 24, cap. 12, de reformat.

- In aliis autem regula generalis est in oppositum negativa, ut beneficia de confundidine generaliter praestantur, portio simplicia, & non residentialia, nisi lex fundationis, vel confundendo, aut servitii qualitas alter exigit, ut praesertim sunt portiones, vel beneficiaria, seu hebdomadaria Ecclesiarum Cathedralium, & aliquam qualificatarum Collegiarum.

- Non come tamens onus servitii, quamvis personalis, quod beneficio injunctum sit, caulari residentiam qualitatem, veram ac praeclarum, ex qua plures effectus resultant, ille praesertim incompatibilitatis cum alio bene-

ficio residentiali, quoniam quandoque sed vitium caulari solum residentiam cauлатum, ut scilicet illius non praestat, aliquis preceps incursum, vel emolumentum amissionem producat, non autem, ut beneficium vere, ac praeclarum residentiali efficiat, adeo ut ob non residentialiam, penarum incursum intret, illa praesertim privationis, vel amissionis ipsius beneficii. Sub ita de benef. diso. 57. & seqq.

Aitque hinc praesertim pendet inspectio, super qua recursus subditorum adveritus Episcopos, aliosque Prelatos, ad unam, vel alteram Congregationem Episcoporum concilii habent solent, super coactio-nes, & residendi, ac intervensiendi alicui Ecclesia, seu intervensiendi in aliquibus functionibus, cum denegatione literarum di-missionis, ac testimoniorum, que concedi solent illis, qui peregrinari, seu ad alia loca accederi velint, quoniam non habent beneficia praeclaris residentialia, id eis denegari non potest, ne debet, ut plures S. Congregatio declaravit. Praesertim cum mensis Septemb. 1572, in una Nullius Altamara.

Praesita vero residendi obligatio prae-
sa, & vera, non autem causativa, ut lupra, adeo ut contra non residentes ad preceps procedi valeat, que a sacris Canonibus, aliusque Apostolica Constitutio, vel ab his conciliaribus decretis statute sunt, frequentes cadunt: questiones, ut bene vel male processum sit.

Tres autem reputantur viae, seu forma distincta, quas Ordinarius defuper teneret potest, unam scilicet factorum Canonum, & duas istorum Decretorum conciliarium, in quorum primo contento Sess. 23, cap. 1, agitur solum de beneficiis curatis, justis vetiis senum, quem litera probat, atque hinc Sacra Congregatio censuit, in posteriori autem Sess. 24, cap. 12, agitur de dignitatibus, & canonicis, aliusque residentialibus beneficiis non curatis, id est unius decretum cum altero non est con-
nendum, ut quandoque, fed male, sic-
ti toller.

Attente prima via, seu forma Juris com-
muni, & factorum Canonum, necessaria-
re est concratia vera, que regulativer non contrahitur, nisi per citationem per-
sonalem legitimam exequatur, per quam inducatur scientia vera, & certa, que ad veram concratiam necessaria est; nisi do-
lere latice, aut alias affectare, vel culpo-
rem impeditum praesiter, ne citatio con-
tra cum exequatur, adeo ut exinde ad
ficien-

Scientiam inferatur, atque pro citato haben-
dus veniat.

Per secundam autem viam, seu formam in beneficiis curatis inductam, ut eo facio-
rum Canonum dispositio innovata est, ut
etiam citatio per edictum sufficiat in ipsa Ecclesia parochiali, aliusque publicis & con-
sueitis locis, dummodo ea serventur, que
generaliter in hac specie citationis per edi-
ctum servanda sunt.

Nisi Ordinario bene innoteat locus, in
quo beneficiis moretur, cum tunc certe
concilialis decreti ratio, id est subiecte
juris communis dispositio, ut citatio per
edictum adhibenda sit.

Ubi vero de tercia specie agatur, servari
debet forma ibi prescripta: ut scilicet
in primo anno ad privationem medicatis
fructuum procedatur; in secundo autem
ad privationem omnium, deindeque con-
tumaciam crescente, ad centuras, ac etiam
ad beneficium privationem, que alias ma-
teria procedit, iuxta contra hanc for-
man.

Ea tamen cumulativa est cum prima, qua
a sacris Canonibus inducta est, id estque non
impedit, quia prima teneri voleat, ob quam
personalis citationis, & veraque contumacia
requiritur deferatur ab his conciliaribus
decretis dispensatum, cum sola contumacia
facta.

Potissimum autem primum iuris communi-
nis remedium adhibere oportet, quando illud ultimum concilare practicabile non
sit, ut in its Cathedralibus, & Collegiatis
contingit, in quibus nullus adhuc distincte
prendendit, nullique fructus certi, qui
semper onus fructus, omniaque emula-
menta ad distributiones quotidianas, ac participationem pro ratione servit, & per punctos redacta sunt: cum tunc, etiam res-
identes, fed non intercessentes, ac non in-
serientes eas amitterit, id est deficit sub-
jectum hujus praxis, atque ad remedium
sacrorum Canonum convolare oportet. Sub
ito de benef. diso. 77. & in supplemento
VII. folio 77.

De iustis autem causis a residentia excu-
sanibus, & quando illa suffragentia lo-
cum ad effectum fructuum non autem di-
tributionum, vel respectu etiam pro istis
assequuntur, sive qualis sit stylus Sacra Congre-
gationis Concilii defuper dispensandi,
habetur infra. Ad session. 24, de reformat.
cap. 12.

DISCURSUS V.

Ad Sessionem sextam de Reformat.
cap. 4. Sessionem septimam cap. 8.
Sessionem 13, cap. 1, Sessionem 21.
cap. 8. Sessionem 22, c. 8. & 9, &
Sessionem 24, cap. 3. & 9.

SUMMA R I U M.

- 1 De visitatione demandata per plura doc-
cresca.
- 2 Ordinarii habet regulam in iure visitandi.
- 3 In generali exemptione non venit ius visi-
tandi.
- 4 Quid innovet Concilium Tridentinum cir-
ca visitationem.
- 5 An & quando a gestis in visitatione detur
appellatio.
- 6 Quomodo intelligatur, ut singulis anni
fieri debet visitatio.
- 7 Prohibetur procuratio, & quid permis-
sum sit.
- 8 De provisionibus Sac. Congregationis su-
per abundantias.
- 9 De exemptione a visitatione, & titulis
exemptionis.
- 10 De iure visitandi Monasteria Monialium
exemptione non obstante.
- 11 Quando visitentur Monasteria, & domus
Regularium, &c. 19.
- 12 De visitatione Sacramentorum, & aliorum
concernientium curam.
- 13 Visitantur Ecclesiae Regularium, ex lege
concessione.
- 14 De Capitulis exemptione.
- 15 In quibus competat Episcopo jurisdictione,
& ius visitandi in locis sub Prelato
inferiori.
- 16 De Capitulis Regiae.
- 17 De Hospitalibus, aliusque pii locis remis-
sive.
- 18 De Conservatoriis, & dominibus mulierum
secularium.
- 19 De subfectione, & visitatione Regularium
de que num. 11.
- 20 Canonici Cathedralis affulgenti Episco-
pum in visitatione, quam praeminentiam
tim habeant, vel exemptionem.
- 21 Ordinarii appellatione in jure visitandi,
qui veniant.
- 22 De iure Episcopi vicinioris in locis Nulli-
bus.
- 23 Capitulum sede vacante habet ius visi-
tandi.

24 Dari possunt plures visitatores.

25 An superioris Regulam si integrare cum ipsi Regularibus in illi, quo concordant carum animarum, & administracionem sacramentorum.

IN illis decretis agit de visitatione, tam Ecclesiastica, quam personorum, quae Episcopis, aliquo locorum Ordinariis injungitur, diverso tamen iure; cum non exemplis scilicet, iure ordinario, & cum exemplis iure delegato, ipsiusque Apostolicae dictis nomine; hinc proinde ad clariorem hujus materie cognitionem, ne unus casus cum altero confundatur, plures investigationes distinguenda sunt: primo nemptu super generica visitatione diocesis respectu Ecclesiastica, & personorum nullum habentium exemptionis privilegium, vel aliam qualitatem, ob quam negetur habe subiecito; secundo circa visitationem Ecclesiastica, & locorum, ac operum ecclesiasticorum, vel respectivo piorum, quanvis persona singularis visitatione non subficiens, qui sibi facultates, vel alia ratio non subficiens accedit; & tertio circa pastores exemplis.

Quatenus perinet ad primum, Episcopo vel alten Ordinario loci auctoritate generalis affirmativa, ut visitandi potestimur, sed habet, atque visitationis occasione, corrigendi omnes clericos, omnem Ecclesiasticas, capellas, orationis, piave, ac ecclesiastica loca sua diocesis adeo ut non docto de particulari limitatione, ejus intentio fundata sit in iure regula seu auctoritatis. *Tit. de juri dioc. dicit. 1. & pluribus seqq. & dico. 40. Seqvnt. & seqvni.*

Adeoque jus visitandi Ordinario competit, ut in privilegio exemptionis jurisdictione illud non veniat, absque speciali mentione, five cum adeo ampla, & effrauia generalitate, ut ita specialis mentio implicite adest dicatur. *Ibidem.*

Cum autem istud jus esset in facultate, alia necesse per sacros Canones injunctiona non sit, nisi ea, que ex eundem patreli munere inest, atque connaturalis est, unde proprietate negligi solebat; idcirco per illud novissimum ius Conciliare injunctione illi necessaria id agenti personaliter, si commode fieri potest, si minus per Vicarium generalem, vel alium ad id deputatum, flagello quoque anno, vel falso bimano, universali diocesis peragendo, aliqua majori conceilla super modo procedendi, quam prius compererit, praetertim ut manus ligari non

ideo facile possit per appellationem ad Metropolitanum.

Hinc prouide, apud Episcopos, aliquo Pratarios, & corymbo officiales, opinio circunstans, ut multa eis licet in visitatore abique Metropolitanum, vel atermis fugitoris timore, quodcorum provisiores non subficiant illi suspensioni, quam applicatio de iure inducit in casibus, in quibus ille effectus suus enivus non sit sublatu.

Venit erronea opinatio est, ita generaliter, ac indehinc haec præzenterit, quoniam id percuit solum ea, que concernunt correctionem morum, aliquae provisions, quas in forma extrajudiciali potius more præsumens parvissimis promittit opereat, vel congruat, non autem in iis, in quibus more judicis, atque in figura sua forma judicis procedit, debet, cum tunc dispositio Canonum, seu juris communis incorrecta remaneat, nibilque reserter ad effectum appellations, ac ordinis judicarii bene servandi, an de tempore visitationis, vel extra id fiat. *Barbol. de Episc. offl. 92. nam. 1. & seq. Illegit error est communis, & quotidianus, quod scilicet quando Episcopi sunt in actuali visitatione, credunt facere posse totum id, quod potest Papa, & forte aliquando faciunt ea, quia Papa facere quidem potest, sed non poterit.*

Terminus autem unius anni, vel falso bimanni (ut alias dicuntur de Episcopis seu Praelatis insinuum est, *Mifellian. Ecol. dif. 1.*) quanvis ex exceptio Naturus videatur, non id negligi valeat; non tamen ideo taxativus est, ut intra breviorem terminum, quando Episcopus seu Ordinarius, opportunum, vel salubre cedar, visitare non posit, etiam etiam bis in eodem anno, iuxta casum contingentium, ac rerum opportunitatem, id facere valeat; dummodo tamen ad bonum finem, bono zelo id agatur, non autem ut id ferriat ad solum prætextum a Capitulo & cleris, aliquae subditi processiones, ac munera, & virtualia, sub quorum prætextu magne fieri solet extortiones, adeo ut in plenis praxis doceat, quod diocesis peragratio, ac visitatio, non fiat ad illum bonum finem, ad quem id inducatur est, ut scilicet pastores vadat oves, ipsaque suum videant Pastorem, ac etiam recognoscant, ea bona pabula per inferiores pastores ministerium, atque Ecclesiasticas cultus decenter habeatur, sed potius ad lucrum, ac negotiorum, atque

que per quendam modum loquendi, exire de Cathedratis, ac diocesim peragratio, eo modo quo flauis temporis pyram exire solet, ac mare peragratio praedi causa iudeo meo idem S. Confraternitatem, ut plurimum id commitatur aliqui clerici loci, qui gravis id agat; sive aliquando duplex onus ita fere oportet, unum scilicet cum Episcopo, & alterum cum revisore deputato, quoniam etiam munera, & emolumenta pro collatione ordinum.

Quam enim ita facia Congregatio Concilii, vel altera Episcoporum, cum nimio zelo, nimirum diligentia, in hoc se getare solet, hac prohibendo, ac etiam demandando refringendum perceperit, attemperatus est, quod non temper, ac de facili haberi potest hic recursum, qui sibi per subditos formidans est, ut ipse majoris oppressionis, majorumque gravaminum productus; ideoque medicina consilit in bone providendo Ecclesiastis de poena viris, ac etiam in abstinendo ab immoratis Ecclesiastis gravaminibus ad menum S. C. T.

Quo vero ad secundum inspectiōnem, visitationis Ecclesiasticae exemptiarum, seu locorum piorum, aliarumque universitatium, a quibus exemplo ab hoc iure prætendatur, dupliciter id præzendit solet, vel scilicet ex Apostolico privilegio, ut sum frequentius Ecclesiastis & Monasteriis Regularem, ac etiam aliquae Ecclesiasticae collegiae simplices facultates, vel Regiae capelle, & aliquae etiam Monasteria monialium, vel quia præstandantur esse loca mere facultaria, sub facultatum jurisdictione, ac administratione existentia; unde prætendatur, quod vel ex lege fundationis, vel ob immediata Regiam protectionem, seu alias, Episcopos, vel alter Ordinarius jurisdictionem non habeat.

Circa primam exemptionis speciem, determinatio pendet a privilegiu Apostolico tenore, seu qualitate, ac eo etiam positio, a qualitate loci, seu munera, ac respective modi visitandi. & an intret necesse causis limitatus, in quo, exemptione non obstante, latenter ex jurisdictione a facto Concilio Tridentino & apostolicis constitutis delegata, ita facultas visitandi competat, puta circa visitationem Monasteriorum monialium, quoniam exemptum in iis, que concernunt claustrorum, ut refutatio, vel respectiva conservetur. *Tit. de juri dif. 25. & seq.*

Aut respectu virorum regularium, etiamque Ecclesiastum & domonari, ubi ad

præscriptum Confutacionis Apostolica-
rii, prefertur Urbanus Olearius, & Innocen-
tius Decimus, Monasteria non sint legi: ius fun-
data, aut non habeant sufficiendum numerum
religiofum, quae cestante, omnino
vistandi, ad effectum videndi, et ea quæ
mandantur, bene serventur, necne
dicitur, sit de jurisdictione. disc. et cum plurim
bus, seq.

Circa vero Regias capellas, quanvis
ad eam pertinet, sicut regia, diaconaria,

de jurisdictione Ordinarii loci iudicantur, ut agendo de Regularibus adverterit. *Tis. de Regular. disc. 29. & seqq.*

Sive quod agatur de Ecclesia exempla, cui annexa sit cura animalium, & parochialis administratio sacramentorum, unde propter ea, exemptione non oblitante, competit ea visitatio sacramentalia, & cemeteria, & alia, eae insani curam concernentia.

Tit. de jurisdi. difc. 1. cum multis (sq. & diso.) 34.

Aut quod Ecclesia Regularibus sub hac lego concessa fuerit, ut status immunitatus non obstante, Ordinariis visitationi subjaceat, ut ante subjacebat clarius vero, ubi Regularibus Ecclesie prescripsi usus tantum concedatur, ut divina ibi celebraretur, ac pergitae posseint, non immunitato statu Ecclesiis, quae adhuc remaneant seculariis. Sub tit. de Regular. difc. 64. & sub tit. de jurisdi. difc. 30.

discremendum videatur, quoniam, ubi etiam regulæ legales, id rigorose concederent, attingant regulæ prudentiales, quandoque huiusmodi, innovationes prohibent, ac propterea in singulis casibus, pro diversis locorum legibus vel fyllis, ac moribus, decisive penderet videatur, non solas rigorofas legales proportiones, sed etiam regulas prudentiales pro oculis habendo.

Alterum vero exemptionis species est illa, quæ de facto pretenditur per facultatem

Aut quod agatur de Capitulo Cathedra-
lis exemplo, cuius visitatio per iusfū con-
ciliare decreatum jure delegato Episcopo
committitūt; sicut in Italia fere muniqua
audiantur controvergia super hanc de-
cimatione, cum nimium rarus sit iusfū Ca-
pitulariorum exemplorum, qui ramen
frequens est in Hispania, aliquid partibus
ultra montes. **T**is de Canonico & Capitulo
dilecta.

ad 21 In autem locis, in quibus inferiores
Ecclesiastici ordinum adhuc habeant iuris-
dictionem, etiam cum clero, & populo,
atque tanta habeant iurisdictionem,
habent etiam curam sacramentalium, quo-
tient finis intrat diecesis finis, atque ut dicti
non valeant nisi Nullius & de territorio
separato materialiter per veritatem, non
autem improripie, ac intellectu distet per
falsam fictionem, tunc quovis exemptionis
privilegio non obstat, ex jure delegato
per Concilium, competit visitatio in
iis, quae concernunt causas venientes sub
delegata iurisdictione, quibus sunt sive

18
ius insinuatum circa carum annarum & ad-
ministracionem facturam, &c ac etiam
sunt causa matrimoniales, & criminales,
atque approbationes consiliorum, &
benedictiones, seu licentiae concionato-
rum necnon concursum parochialium,
cum amibus, quoniam, data in his ju-
ridicione, de consequence resultat jus
conveniens.

secularibus haberi debant, quoniam
aliud est agere de competentiâ fori; aliud
vero de jure visitandi, ne huiusmodi scho-
lae adiunxit; illicis continet con-
alteram Episcoporum, ita in tempora jux-
ta necessitatem, vel oportunitatem de-
mandetur, ideoque certa desipit non ea-
dit regula.

Eiusdem Ordinarii appellatione, ventis
etiam Capitulum sede vacante, cuius vice
illici visitationis munus explet Vicarius generalis ab eodem Capitulo deputatus ad
huius Concilii prescrupum, neque poest
Capitulum, hanc facultatem Vicario inter-
dicere, ilamque sibi relevare, ut eam
unum vel pluribus demanderet. De hac
visitacione Capituli sede vacante, & deputatis
Vicariis sub ite de Canon. & Capitulo
diff. 24. et 25. de Regulari, dif. 50.

Personam, quamvis exceptum vitiatio quandoque Ordinario conceditur, vel scilicet, ubi agatur de Regularibus extra clausura viventibus, sive ad praefectum Constitutionis *Inventicni Decimi* morantibus in pugna. Convertibus, in quibus nos adit praesertim numerus Religiorum, aut quod agatur de illis, cui curiam animatum exerceat, cum similibus casibus, in Regulare materia enunciatis. *Sub istis de Regulari, et ceteris fob isti de jurif. plurius.* Cum pro certioritate contingat exemptionis questiones cum Regularibus haberis soleas.

Quia vero ad hujus Concilioris juris prescriptum, duo, vel alii Canonici Cathedrales Episcopum visitantem, ac Diocesum peragrandem associato solent, hinc propria, praecedentia questiones oriuntur cum Reformatis Ecclesiastum, vel Capituli Collegiarium; verius autem est, ut hujusmodi Canonici, iurposse fieri singulariter interventores, non autem representantes Capitulum Cathedrales, hujusmodi praecedentiam non habeant. *Tie de preminent.*
disc. 17.

Ordinarii autem appellatione, non venum solum Episcopi, vel Archiepiscopi, sed etiam illi inferiores Prelati, qui sunt vere & proprie nullius, cum territorio vere ac materialiter separato arbitrata, ac independenter a quacumque alia dieci, nam ita Prelati quoque hoc jus visitandi etiam jure delegato habent. Tit. de iuris.
dis. I. *Em plurius seqq.*

In dictis autem locis Nullius, proprium habentibus Pratalium, cum plena & omni- moda ordinaria, aut delegata quasi Episco- pali jurisdictione datur quandoque vitiatio Episcopi viciniorum, non autem iure suo ad ejus beneficium, sed quando a Sede Apostolica, vel ejus vice per ifam sacram Congregationem Concilii sive per	4 5 6 7
--	------------------

DISCURSUS VI

Sessionem sextam de Ref. cap. 5.
& cap. 8.

SUMMARY

- De probatione usus pontificalium in aliena diœcesi.*
Distinguuntur plures species istius usus.
Estim ad usum honorifici sacerdoti non possumus
Metropolitano exerceat in pro-
vincia.
De singulari prerogativa Archiepiscopio
Nazareni.
In Ecclesiis exceptis, quales alias pon-
tificales sine licentia Ordinarii, Epis-
copus exerceat.
De exercitu iurium Episcopatum voluntate